

Wraak of vergevingsgezindheid

Mijn vrouw, Rosée van der Kaap-Busscher, was tot haar plotselinge dood predikant in het Drentse Gasselte. In een van haar preken, over vergeven, vertelde zij het indrukwekkende verhaal van de Roemeense Eva Mozes Kor die als kind slachtoffer werd van Jozef Mengele in het concentratiekamp Auschwitz. Zij overleefde Auschwitz.

Hieronder een deel van de preek.

In Genesis staat een verhaal over een wraakzuchtig man, Lamech. Hij is een afstammeling van Kaïn, de broer van Abel. Kaïn is landbouwer. Hij brengt God een offer van zijn oogst en wordt vervolgens woedend als hij merkt dat God zijn offer niet ziet, maar dat van zijn broer Abel wel. Daarom slaat Kaïn zijn broer Abel dood.

Als God aan Kaïn vraagt waar zijn broer Abel is, antwoordt Kaïn dat hij niet op zijn broer hoeft te passen. God straft Kaïn. Hij mag niet op deze plek blijven wonen, maar moet voortaan zwerven over de aarde. Omdat Kaïn bang is dat iedereen hem dan makkelijk kan doden, geeft God hem een teken op zijn voorhoofd dat hem zal beschermen.

Ook Lamech zou, naar het lijkt, niet terugschrikken voor een moord. Hij huwt twee vrouwen, krijgt met beide twee kinderen en roept op enig moment zijn vrouwen Ada en Silla bij zich en zegt: Hoor wat ik zeg! Vrouwen van Lamech, luister naar mij! Wie mij verwondt, die sla ik dood, zelfs wie mij maar een striem toebrengt. Kaïn wordt zevenmaal gewroken, Lamech zevenenzeventigmaal.'

Duidelijke taal, die weinig aan de verbeelding overlaat. Hoe anders is de toon in het evangelie naar Matteus. Hier gaat het niet om wraak,

integendeel. Jezus houdt juist een pleidooi voor vergevingsgezindheid.

“Heer, hoeveel keer zal mijn broeder tegen mij zondigen en ik hem vergeven? Tot zevenmaal toe”? Blijkbaar vond Petrus dat al teveel gevraagd, zeven keer. Maar Jezus antwoordt: Niet zeven keer, maar 70 maal 7 keer moeten jullie vergeven.

Het Mattheüsevangelie staat vol met getallen die allemaal een symbolische betekenis hebben. Die betekenis ontgaat ons veelal, maar werd in de tijd van Jezus heel goed verstaan door zijn gehoor. 7 is het getal van de perfectie, de voltooiing, maar ook van de dagen van de week. 70 is het getal van de volken, dus 7 maal 70 maal betekent: zoveel dagen er in de week zijn en zo ver als er volken wonen op aarde. Dit betekent dat je dus altijd en overal bereid moet zijn om te vergeven.

Dat lijkt teveel gevraagd van een mens, vergeven is niet eenvoudig en zeker niet als je dat vaker dan eens moet doen. En waarom zou je de ander vergeven, als die jou zó veel pijn en verdriet heeft gedaan?

Omdat vergeving de hoeksteen is van een leven als Christen. Jezus Christus werd op allerlei manieren oneerlijk en onrechtvaardig behandeld, wat zelfs leidde tot zijn onrechtmatige dood aan het kruis. En toch vergaf Hij in Zijn laatste uur zowel de spottende dief aan het andere kruis, als (ook) Zijn beulen.

Eva Mozes Kor

Hoe moeilijk vergeven ook is, het kan ook helend zijn. Hoe helend moge blijken uit de levensgeschiedenis van Eva Mozes Kor. Een joodse vrouw die in 2019, op 85-jarige leeftijd, overleed in een hotel in Krakau. Ze verbleef daar omdat ze Auschwitz wilde bezoeken. Een

zichzelf opgelegde taak die ze jaarlijks op zich nam en die ongelooflijk moeilijk moet zijn geweest.

Eva Mozes werd in 1934 geboren in Roemenië. Samen met haar moeder en tweelingzus Miriam belandde zij in 1944 in Auschwitz. Zij was toen tien jaar oud. Haar moeder werd vergast.

Eva en haar zus werden misbruikt in de tweelingexperimenten van de beruchte arts Josef Mengele. Hij kreeg, vanwege zijn ongelooflijke wreedheid de bijnaam 'Engel des doods'.

Eva en haar zus overleefden Auschwitz. De jaren daarna, nee gedurende tientallen jaren daarna, konden de zussen niet over hun ervaringen praten; niet met anderen, maar ook niet met elkaar.

Pas in 1985, veertig jaar na het einde van de oorlog, slaagden de zussen erin naar elkaar onder woorden te brengen, wat hen was overkomen. In het jaar daarop overleed Eva's zus alsnog als gevolg de ontberingen in Auschwitz en de daar opgelopen oorlogsverwondingen.

Een paar jaar later, in 1993, kwam Eva bij toeval in gesprek met een zekere Münch, die net als Mengele ook als arts in Auschwitz had gewerkt. Twee jaar later ging zij met hem terug naar Auschwitz. Daar liet zij Münch een document ondertekenen waarin hij bekende en erkende wat er in Auschwitz was gebeurd.

Vier, zware, maanden had zij vervolgens nodig om Münch een brief te schrijven waarin zij hem zijn daden vergaf. Hoe moeilijk het schrijven van de brief haar ook viel, het bleek een ervaring te zijn die haar leven veranderde. Zij ontdekte dat zij de kracht had om te vergeven.

Eva liet deze, in het Engels geschreven, brief corrigeren door een docente, die haar zei: "Het is mooi dat je Münch hebt vergeven, maar eigenlijk zou je ook Mengele vergiffenis moeten schenken."

Díe was per slot van rekening verantwoordelijk voor wat haar in Auschwitz was overkomen.

Het kostte haar veel zelfoverwinning en tijd waarin zij zich in niet te mis te verstane woorden in haar hoofd afreageerde op de beul Mengele. Maar uiteindelijk sláágde zij er in, zelfs Méngele te vergeven.

En dit leverde haar zo veel op! Het vergeven zorgde niet alleen voor genezing, maar ook voor bevrijding, voor innerlijke kracht. Haar vergeven was niet zozeer belangrijk voor de ander, maar vooral voor haarzelf.

De Engelse begrippen die zij hierbij gebruikt maken dat heel duidelijk. Het ging om *self-healing (genezen van jezelf)*, *self-liberation (bevrijding van jezelf)* en *self-empowerment (je zelf weer krachtig maken, enigszins modieus zou je kunnen zeggen jezelf weer in je kracht zetten)*

Eva Kor realiseerde zich dat wij niet kunnen veranderen wat er gebeurd is. Maar..... we kunnen wel veranderen hoe we ons ertoe verhouden. Vergeven is belangrijk omdat je niet langer toelaat dat wat jou is aangedaan, je emoties bepaalt.

‘Vergeef ons onze schulden gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren’, heet het in de tien geboden. Wij vergeven de mens, de schuldenaar, en niet zijn daad. Eva Mozes Kor werd zich ervan bewust dat je, als je vergeeft, niet de daad vergeeft (*die was té afschuwelijk en onvergeeflijk*) maar de dáder.

De mens áchter de verwerpelijke daad is het waard om vergeven te worden. Al was het alleen maar om onszelf.....